

**Комунальний заклад
«КРИВОРИЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ
КОЛЕДЖ»
Дніпропетровської обласної ради**

СИЛАБУС

Освітній компонент	Система охорони здоров'я Європейського союзу: організація та менеджмент сестринської справи
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	I5 Медсестринство Спеціалізація I5.01 Медсестринство
Галузь знань	Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Обов'язкова
Форма навчання	Очна (вечірня)
Рік навчання / семестр	Другий рік, семестр III
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 18 Практичні заняття – 28 Самостійна робота – 44
Викладач	Башук Ганна Олександрівна
E-mail	g.bashuk@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж навчального року
Анотація до курсу	Навчальна дисципліна «Система охорони здоров'я Європейського Союзу: організація та менеджмент сестринської справи» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про принципи організації, функціонування та управління системами охорони здоров'я країн Європейського Союзу, сучасні моделі надання медичної допомоги та місце медсестринства в них. У межах курсу розглядаються особливості організації та фінансування систем охорони здоров'я країн ЄС, рівні та форми надання медичної допомоги, європейські підходи до забезпечення її якості й безпеки, кадрової політики, професійної автономії та відповідальності медичних сестер. Особлива увага приділяється питанням організації й менеджменту сестринської служби, лідерства, командної взаємодії, управління персоналом і ресурсами, прийняття управлінських рішень, впровадження доказових підходів та сучасних технологій у медсестринську практику.

	Вивчення дисципліни передбачає аналіз досвіду країн Європейського Союзу та можливостей його адаптації до сучасних умов розвитку системи охорони здоров'я України, формування готовності майбутніх фахівців до професійної мобільності, безперервного професійного розвитку та виконання організаційних і управлінських функцій у сфері медсестринства.
Мета та завдання курсу	Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння принципів організації та функціонування систем охорони здоров'я країн Європейського Союзу, сучасних підходів до організації сестринської справи, управління сестринськими службами та розвитку професійної ролі медичної сестри в європейському медичному просторі. Завдання курсу: ознайомити здобувачів освіти з основними моделями та принципами функціонування систем охорони здоров'я країн ЄС; сформувати розуміння механізмів організації, фінансування та управління медичною допомогою в європейських країнах; розкрити роль і місце медсестринства у структурі сучасних систем охорони здоров'я; ознайомити з європейськими підходами до організації та менеджменту сестринської служби; сформувати навички застосування основ менеджменту, лідерства, командної взаємодії та управління персоналом у сестринській практиці; поглибити знання щодо забезпечення якості та безпеки медичної допомоги, управління ресурсами й прийняття управлінських рішень; ознайомити з принципами професійної автономії, відповідальності, безперервного професійного розвитку та професійної мобільності медичних сестер у країнах ЄС; сформувати здатність аналізувати європейський досвід та визначати можливості його адаптації до розвитку медсестринства і системи охорони здоров'я України. ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

	ЗК 09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 11. Здатність працювати в команді. ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.
Програмні результати навчання	ПРН 03. Планувати медсестринські втручання. ПРН 04. Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю. ПРН 05. Здійснювати медсестринське адміністрування ПРН 06. Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних професійних функцій. ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію ПРН 21. Володіти українською мовою для розв'язання професійних задач.

ЗМІСТ КУРСУ

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Бв2-1(1,6)

(профільні III семестр)

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. роб.
1	Системи охорони здоров'я країн Європейського Союзу: принципи, моделі та сучасні тенденції розвитку	2	
2	Організація та фінансування медичної допомоги в країнах ЄС. Місце медсестринства в системі охорони здоров'я	2	
	Європейська політика та нормативне регулювання у сфері охорони здоров'я		4
3	Сестринська справа в країнах ЄС: професійна автономія, компетентності, освіта та професійна мобільність	2	
	Характеристика системи охорони здоров'я однієї з країн ЄС		4
4	Менеджмент і лідерство в сестринській справі: європейські підходи до управління якістю, персоналом та ресурсами	2	
	Порівняння моделей Беверіджа, Бісмарка та інших моделей фінансування охорони здоров'я		6
5	Європейські стандарти якості та безпеки медичної допомоги: роль сестринського персоналу.	2	
	Доступність медичної допомоги та принцип загального охоплення медичними послугами		6
6	Управління людськими ресурсами в сестринській справі: планування, мотивація та професійний розвиток персоналу.	2	
	Первинна медична допомога та роль медичної сестри на рівні громади		6
7	Цифровізація охорони здоров'я та інформаційний менеджмент у сестринській практиці країн ЄС.	2	
	Організація стаціонарної допомоги в країнах ЄС		6

8	Управління змінами та інноваціями в сестринській справі: європейський досвід і перспективи для України.	2	
	Довготривала та паліативна допомога: європейський досвід		4
9	Правове та етичне регулювання сестринської практики в країнах Європейського Союзу.	2	
	Кадрове забезпечення сестринської справи та дефіцит медичних сестер у країнах Європи		4
	Система підготовки та безперервного професійного розвитку медичних сестер у країнах ЄС		4
	Разом	18 год.	44 год.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Бв2-1(3,0)

(профільні IV семестр)

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. роб
1	Системи охорони здоров'я країн Європейського Союзу: принципи, моделі та сучасні тенденції розвитку	1	
2	Організація та фінансування медичної допомоги в країнах ЄС. Місце медсестринства в системі охорони здоров'я	1	
	Європейська політика та нормативне регулювання у сфері охорони здоров'я		6
3	Сестринська справа в країнах ЄС: професійна автономія, компетентності, освіта та професійна мобільність	1	
	Характеристика системи охорони здоров'я однієї з країн ЄС		8
4	Менеджмент і лідерство в сестринській справі: європейські підходи до управління якістю, персоналом та ресурсами	1	8
	Порівняння моделей Беверіджа, Бісмарка та інших моделей фінансування охорони здоров'я		6
5	Європейські стандарти якості та безпеки медичної допомоги: роль сестринського персоналу.	1	8
	Доступність медичної допомоги та принцип загального охоплення медичними послугами		6
6	Управління людськими ресурсами в сестринській справі: планування, мотивація та професійний розвиток персоналу.	1	
	Первинна медична допомога та роль медичної сестри на рівні громади		8
7	Цифровізація охорони здоров'я та інформаційний менеджмент у сестринській практиці країн ЄС.	1	
	Організація стаціонарної допомоги в країнах ЄС		6
8	Управління змінами та інноваціями в сестринській справі: європейський досвід і перспективи для України.	1	8
	Довготривала та паліативна допомога: європейський досвід		6
	Правове та етичне регулювання сестринської практики в країнах Європейського Союзу.		8
	Кадрове забезпечення сестринської справи та дефіцит медичних сестер у країнах Європи		4
	Система підготовки та безперервного професійного розвитку медичних сестер у країнах ЄС		6

	Разом	8 год.	88 год.
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ Бв2-1(1,6) (профільні III семестр)			
№ з/п	Тема	Кількість годин	
1	Історичний аспект, проблеми й сучасність. Макроекономіка та мікроекономіка. Завдання та функції маркетингової діяльності в системі охорони здоров'я. Соціально-етичний маркетинг. Маркетинг-мікс. Методи маркетингових досліджень.	4	
2	Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я. Ключові елементи систем охорони здоров'я. Класифікації систем охорони здоров'я.	4	
3	Критерії чистої теперішньої вартості. Аналіз “витрати-вигоди” (cost-benefit analysis – CBA). Аналіз “витрати-ефективність” (cost-effectiveness analysis – CEA). Аналіз “витрати-корисність” (cost-utility analysis – CUA)	4	
4	Порівняльний соціально-економічний аналіз систем страхування здоров'я в закордонних країнах.	4	
5	Особливості малого бізнесу. Специфіка медичних послуг як особливого товару: невідомість настання часу надання цих послуг клієнтові, неповнота інформації про результат можливого надання послуги, виробник послуги має перевагу в знанні перед її споживачем, нееластичність на зміну ціни послуги.	4	
6	Моделі організації сестринської допомоги в країнах ЄС. Функції та професійні ролі медичної сестри в європейських системах охорони здоров'я. Професійна автономія та відповідальність медичної сестри.	4	
7	Освіта, професійний розвиток та мобільність медичних сестер у країнах ЄС. Міжпрофесійна командна взаємодія та пацієнтоорієнтована модель допомоги. Порівняльний аналіз організації охорони здоров'я та сестринської справи в Україні й країнах ЄС.	4	
	Разом:	28 год.	
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ Бв2-1(3,0) (профільні IV семестр)			
№ з/п	Тема	Кількість годин	
1	Історичний аспект, проблеми й сучасність. Макроекономіка та мікроекономіка. Завдання та функції маркетингової діяльності в системі охорони здоров'я. Соціально-етичний маркетинг. Маркетинг-мікс. Методи маркетингових досліджень.	4	
2	Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я. Ключові елементи систем охорони здоров'я. Класифікації систем охорони здоров'я.	4	
3	Критерії чистої теперішньої вартості. Аналіз “витрати-вигоди” (cost-benefit analysis – CBA). Аналіз “витрати-ефективність” (cost-effectiveness analysis – CEA). Аналіз “витрати-корисність” (cost-utility analysis – CUA)	4	

4	Порівняльний соціально-економічний аналіз систем страхування здоров'я в закордонних країнах.	4
5	Особливості малого бізнесу. Специфіка медичних послуг як особливого товару: невідомість настання часу надання цих послуг клієнтові, неповнота інформації про результат можливого надання послуги, виробник послуги має перевагу в знанні перед її споживачем, нееластичність на зміну ціни послуги.	4
6	Моделі організації сестринської допомоги в країнах ЄС. Функції та професійні ролі медичної сестри в європейських системах охорони здоров'я. Професійна автономія та відповідальність медичної сестри.	2
7	Освіта, професійний розвиток та мобільність медичних сестер у країнах ЄС. Міжпрофесійна командна взаємодія та пацієнтоорієнтована модель допомоги. Порівняльний аналіз організації охорони здоров'я та сестринської справи в Україні й країнах ЄС.	2
	Разом	24 год.
Пререквізити		Громадське здоров'я, Соціологія, Історія медицини, Організація та правове забезпечення охорони здоров'я, Медична інформатика та статистика.
Кореквізити		Медичне право, Менеджмент та лідерство в медсестринстві, Інформаційні технології в медицині, Безпека та якість надання медичної допомоги.
Постреквізити		Організація та управління сестринською діяльністю, Клінічне медсестринство, Доказова медицина та стандартизація медсестринської діяльності, професійна практика та підготовка кваліфікаційної роботи.
Методи навчання		пояснювально-ілюстративний, демонстраційний, практичний, проблемно-пошуковий, дослідницький; кейс-метод, ситуаційне моделювання, метод клінічно орієнтованих ситуацій, порівняльний аналіз, робота у малих групах, використання мультимедійних, цифрових та інтерактивних освітніх ресурсів, самостійна навчально-пошукова робота, формативне оцінювання та рефлексія
Методи контролю		усне та письмове опитування; тестовий контроль; виконання та захист практичних робіт, розв'язання ситуаційних та клінічно орієнтованих завдань, аналіз кейсів, контроль виконання самостійної роботи, самооцінювання та взаємооцінювання
Види контролю		тематичний та підсумковий контроль відповідно до навчального плану
Перелік практичних навичок та умінь		
1. Аналізувати основні моделі організації систем охорони здоров'я країн Європейського Союзу. 2. Порівнювати принципи організації, фінансування та управління охороною здоров'я в різних країнах ЄС. 3. Визначати переваги, обмеження та особливості функціонування різних моделей систем охорони здоров'я. 4. Аналізувати структуру та рівні надання медичної допомоги в країнах Європейського Союзу.		

5. Визначати місце та функції медичної сестри в системах охорони здоров'я країн ЄС.
6. Порівнювати професійні компетентності, рівень автономії та відповідальності медичних сестер у різних європейських країнах.
7. Аналізувати європейські підходи до організації сестринської служби.
8. Застосовувати основні функції менеджменту в організації роботи сестринського персоналу.
9. Планувати діяльність сестринського персоналу та здійснювати розподіл функціональних обов'язків і робочого навантаження.
10. Обирати доцільний стиль керівництва відповідно до конкретної управлінської ситуації.
11. Застосовувати принципи ефективного лідерства, командної взаємодії та професійної комунікації.
12. Аналізувати та вирішувати типові управлінські й конфліктні ситуації в діяльності сестринської служби.
13. Визначати основні показники та критерії якості сестринської допомоги.
14. Застосовувати принципи безпеки пацієнтів та управління ризиками у сестринській діяльності.
15. Розробляти пропозиції щодо удосконалення організації сестринської допомоги та діяльності сестринської служби.
16. Аналізувати протоколи, алгоритми, стандартні операційні процедури та інші документи, що регламентують сестринську діяльність.
17. Використовувати цифрові та інформаційні ресурси для організації, планування й оцінювання сестринської діяльності.
18. Аналізувати потреби сестринського персоналу у професійному розвитку та визначати шляхи підвищення професійної компетентності.
19. Оцінювати можливості професійної мобільності медичних сестер у європейському просторі.
20. Порівнювати європейський та український досвід організації охорони здоров'я і сестринської справи та визначати можливості адаптації кращих практик до умов України.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Поняття системи охорони здоров'я та її основні складові.
2. Основні принципи функціонування систем охорони здоров'я країн Європейського Союзу.
3. Основні моделі систем охорони здоров'я в європейських країнах.
4. Модель Беверіджа: характеристика, принципи організації та фінансування.
5. Модель Бісмарка: характеристика, принципи організації та фінансування.
6. Порівняльна характеристика основних моделей охорони здоров'я країн Європи.
7. Роль інституцій Європейського Союзу у формуванні політики у сфері охорони здоров'я.
8. Основні джерела та механізми фінансування охорони здоров'я в країнах ЄС.
9. Організація первинної медичної допомоги в країнах Європейського Союзу.
10. Організація спеціалізованої та госпітальної медичної допомоги в країнах ЄС.
11. Організація довготривалої, геріатричної та паліативної допомоги в європейських країнах.
12. Інтегрована медична допомога та маршрутизація пацієнта в системах охорони здоров'я ЄС.
13. Місце сестринської справи в системах охорони здоров'я країн Європейського Союзу.
14. Сучасні моделі організації сестринської допомоги.
15. Професійні функції та компетентності медичної сестри в країнах ЄС.
16. Професійна автономія та відповідальність медичної сестри в європейській практиці.
17. Правове та етичне регулювання сестринської діяльності в країнах Європейського Союзу.
18. Система освіти та професійної підготовки медичних сестер у країнах ЄС.
19. Безперервний професійний розвиток медичних сестер у європейському просторі.
20. Професійна мобільність та визнання кваліфікацій медичних сестер у країнах ЄС.
21. Поняття та основні функції менеджменту в сестринській справі.
22. Рівні та структура управління сестринською службою.
23. Планування як функція менеджменту в сестринській діяльності.

24. Організація роботи та розподіл функціональних обов'язків сестринського персоналу.
25. Управління людськими ресурсами в сестринській справі.
26. Планування чисельності персоналу та управління робочим навантаженням медичних сестер.
27. Мотивація сестринського персоналу та методи її підвищення.
28. Лідерство в сестринській справі. Основні стилі та моделі лідерства.
29. Роль медичної сестри-лідера в сучасній системі охорони здоров'я.
30. Командна та міжпрофесійна взаємодія в закладах охорони здоров'я.
31. Професійна комунікація та управління конфліктами в сестринському колективі.
32. Система управління якістю медичної та сестринської допомоги.
33. Основні критерії та індикатори якості сестринської допомоги.
34. Безпека пацієнтів як складова якості медичної допомоги.
35. Управління ризиками та несприятливими подіями в діяльності сестринської служби.
36. Клінічний аудит та його роль у підвищенні якості сестринської допомоги.
37. Стандартизація сестринської діяльності: стандарти, протоколи, алгоритми та стандартні операційні процедури.
38. Цифровізація системи охорони здоров'я та її значення для сестринської практики.
39. Інформаційний менеджмент та електронна медична документація в діяльності медичної сестри.
40. Управління змінами та впровадження інновацій у сестринській практиці.
41. Професійне благополуччя сестринського персоналу та профілактика професійного вигорання.
42. Європейські підходи до забезпечення кадрового потенціалу сестринської служби.
43. Пацієнтоорієнтований підхід у системах охорони здоров'я країн ЄС.
44. Порівняльна характеристика організації сестринської справи в Україні та країнах Європейського Союзу.
45. Перспективи використання європейського досвіду для розвитку сестринської справи та системи охорони здоров'я України.

Політика курсу

Політика освітнього компонента «Система охорони здоров'я Європейського Союзу: організація та менеджмент сестринської справи» ґрунтується на засадах академічної доброчесності, відповідальності, систематичності навчання, професійної етики, взаємоповаги, критичного мислення та активної участі здобувачів освіти в освітньому процесі.

Здобувачі освіти повинні демонструвати набуті знання та вміння під час аналізу систем охорони здоров'я країн Європейського Союзу, розв'язання професійно та управлінсько орієнтованих ситуаційних завдань, роботи з кейсами, нормативними документами, статистичною та аналітичною інформацією, а також під час виконання індивідуальних і групових завдань.

Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види роботи опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку. Виконання самостійної роботи передбачає опрацювання рекомендованих джерел, підготовку аналітичних матеріалів, презентацій, есе, мініпроектів та інших завдань відповідно до вимог курсу.

Використання цифрових ресурсів та інструментів штучного інтелекту допускається як допоміжний засіб навчання за умови самостійності виконання завдань, критичного оцінювання отриманої інформації, перевірки її достовірності, коректного посилання на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності.

Взаємодія учасників освітнього процесу ґрунтується на професійній етиці, взаємоповазі, відповідальності, конструктивній комунікації, готовності до командної роботи, аргументованого обговорення професійних питань та толерантного ставлення до різних поглядів і підходів.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Система охорони здоров'я Європейського Союзу: організація та менеджмент сестринської справи» за ОПП «Сестринська справа» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання.

Передбачено поточне, тематичне та підсумкове оцінювання. Оцінюються теоретичні знання та практичні вміння здобувачів освіти під час практичних занять, усного та письмового опитування, тестування, розв'язання ситуаційних і управлінських кейсів, виконання завдань із порівняльного аналізу систем охорони здоров'я країн Європейського Союзу, аналізу організації сестринської служби, професійних ролей медичних сестер, моделей управління, лідерства, забезпечення якості та безпеки медичної допомоги.

Окремо оцінюється виконання самостійної роботи, опрацювання додаткових тем, підготовка презентацій, аналітичних повідомлень, есе, мініпроектів та інших індивідуальних або групових завдань. Результати самостійної роботи враховуються відповідно до визначених критеріїв оцінювання.

Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі, з урахуванням результатів поточного, тематичного та підсумкового контролю.

Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених занять та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості компетентностей здійснюються відповідно до затверджених критеріїв оцінювання та очікуваних результатів навчання освітнього компонента.

Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості тих чи тих компетентностей відбуваються наступним чином:

Оцінка «відмінно» (5) / 90–100 балів (A):

Здобувач системно і глибоко засвоїв матеріал з економіки та маркетингу в охороні здоров'я, вільно володіє понятійним апаратом (інструменти маркетингу, фінансування закладів охорони здоров'я (ЗОЗ), медичне страхування), Без помилок вирішує складні ситуаційні задачі, вміє обґрунтувати маркетингову стратегію для медичної установи.

Оцінка «добре» (4) / 74–89 балів (B, C):

Здобувач у повному обсязі володіє теоретичним матеріалом, але при відповіді допускає незначні неточності, правильно застосовує методи економічного аналізу та маркетингових досліджень ринку медичних послуг, проте потребує незначних підказок при вирішенні комплексних практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (3) / 60–73 бали (D, E):

Знання мають поверхневий або фрагментарний характер, здобувач орієнтується в базових поняттях дисципліни, але припускається грубих помилок під час розрахунків економічної ефективності ЗОЗ чи формування ціни на медичні послуги, потребує постійної допомоги викладача.

Оцінка «незадовільно» (2) / 1–59 балів (FX, F):

Здобувач не опанував основні теми навчальної дисципліни, не знає ключових термінів, не здатний вирішити найпростіші тестові чи практичні завдання, потребує повторного вивчення матеріалу або перескладання підсумкового контролю.

Інформаційні ресурси

Основна література

1. Грузева Т. С., Лехан В. М., Огнев В. А. та ін. Громадське здоров'я : підручник / за заг. ред. Т. С. Грузевої. Вінниця : Нова Книга, 2023. 616 с. ISBN 978-966-382-921-0.
2. Алькема В. Г., Сумець О. М., Кириченко О. С. Менеджмент закладу охорони здоров'я: навчальний посібник. Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2023. 244 с. ISBN

978-966-170-079-5.

3. Вишнівецький І. І., Гур'янов В. Г., Жила А. В., Журавель В. І., Кожемякіна Т. В., Короткий О. В., Парій В. Д., Матукова Г. І., Матукова-Ярига Д. Г., Юнгер В. І. Менеджмент у системі медичної допомоги населенню : навчальний посібник / за заг. ред. В. Д. Парія, В. І. Журавля. Київ : Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, 2023. 1289 с. ISBN 978-617-95316-1-3.

4. Похмурський В. В. Менеджмент медсестринської діяльності в хірургії : підручник. Львів : КЗВО ЛОР «Львівська медична академія імені Андрея Крупинського», 2024.

5. Кічула М. Я., Кліщ Г. І., Кічула В. М. Менеджмент у сфері медсестринства в сучасній Україні: виклики та професійні компетенції за умов війни. Медсестринство. 2025. № 3–4. С. 37–42. DOI: 10.11603/2411-1597.2025.3-4.15726.

6. Кічула М. Я., Паласюк Б. М., Кічула В. М. Пацієнтоорієнтоване лідерство в управлінні лікарнею: етична відповідальність і стратегічні ролі медичних працівників. Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 2025. № 1. С. 73–77. DOI: 10.11603/1681-2786.2025.1.15347.

7. Грицко О. М. Документування в сестринській практиці як інструмент професійної безпеки: управлінські та організаційні засади за умов реформування системи охорони здоров'я. Медсестринство. 2026. № 1. С. 75–81. DOI: 10.11603/2411-1597.2026.1.16288.

Додаткова література

1. Greer S. L., Rozenblum S., Fahy N., Panteli D., Jarman H., Brooks E., de Ruijter A., Rockwell O., Wismar M. Everything You Always Wanted to Know about European Union Health Policies but Were Afraid to Ask. 4th revised ed. Copenhagen : European Observatory on Health Systems and Policies, WHO Regional Office for Europe, 2024. 318 p. ISBN 9789289059718.

2. OECD, European Commission. Health at a Glance: Europe 2024: State of Health in the EU Cycle. Paris : OECD Publishing, 2024. 233 p. DOI: 10.1787/b3704e14-en.

3. Rafferty A. M., Zander-Jentsch B., Sermeus W., Köppen J., Bruyneel L., Busse R. (eds.). Strengthening Health Systems through Nursing: Thematic Overview. Health Policy Series 62. European Observatory on Health Systems and Policies, 2025. 221 p. ISBN 9789289014625.

4. World Health Organization. State of the World's Nursing Report 2025. Geneva : WHO, 2025.

5. Rajan D., Rouleau K., Winkelmann J., Jakab M., Kringos D., Khalid F. (eds.). Implementing the Primary Health Care Approach: A Primer. Geneva : World Health Organization; European Observatory on Health Systems and Policies, 2024. 504 p. ISBN 978-92-4-009058-3.

6. Joseph M. L., Huber D. Leadership and Nursing Care Management. 8th ed. Saunders/Elsevier, 2026. 592 p. ISBN 9780443127373.

7. Yoder-Wise P. S., Sportsman S. Leading and Managing in Nursing. 8th ed. Elsevier, 2022. 648 p. ISBN 9780323792066.

Інформаційні та електронні ресурси

1. European Commission. State of Health in the EU – офіційний ресурс Європейської Комісії щодо стану, організації, ефективності, доступності та стійкості систем охорони здоров'я держав ЄС; містить Country Health Profiles та Synthesis Reports.

2. European Observatory on Health Systems and Policies. Health Systems and Policy Monitor (HSPM) – інформаційна база для аналізу організації, фінансування, кадрової політики, реформ та функціонування систем охорони здоров'я європейських країн.

3. World Health Organization. Nursing and Midwifery / Health Workforce – актуальні міжнародні дані щодо сестринських кадрів, освіти, професійного регулювання, лідерства, кадрової політики та розвитку сестринства.

4. OECD. Health at a Glance: Europe – статистичні та аналітичні матеріали щодо ресурсного забезпечення, фінансування, медичних кадрів, доступності, якості та результативності систем охорони здоров'я країн Європи.

5. EUR-Lex. Directive 2005/36/EC on the recognition of professional qualifications – нормативна база ЄС щодо визнання професійних кваліфікацій, у тому числі підготовки, компетентностей та професійної діяльності медичних сестер загального догляду. Використовується актуальна консолідована редакція.

6. EUR-Lex. Regulation (EU) 2025/327 on the European Health Data Space (EHDS) –

нормативний акт ЄС щодо Європейського простору даних про здоров'я, електронних медичних даних та цифрової взаємодії у сфері охорони здоров'я.

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії фундаментальних медичних дисциплін та практичної підготовки

Протокол № 1 від «03» вересня 2026р.

Голова ЦК Юлія ЧЕРНУШКІНА /

(прізвище, ім'я)